

การศึกษาสภาพการบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียน
ขยายโอกาสทางการศึกษาในอำเภอพรหมพิราม
THE STUDY OF STUDENT AFFAIRS PERFORMANCE OF THE EXPAND
EDUCATIONAL OPPORTUNITIES SCHOOL
IN PHROMPIRAM DISTRICT.

¹ณัฐวิทย์ ศรีประเสริฐ และ ²นงลักษณ์ ใจฉลาด

¹Nutthawit Sriprasert and ²Nongluck Jaichalad

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม, ประเทศไทย

Pibulsongkram Rajabhat University, Thailand

¹gofe2678219@gmail.com, ²nongluck@psru.ac.th

Received: January 2, 2025; **Revised:** January 29, 2025; **Accepted:** January 31, 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาสภาพการบริหารกิจการนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในอำเภอพรหมพิราม โดยประชากร คือ ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอน จำนวน 301 คน กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูป กำหนดผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียน 23 คน โดยเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ครูผู้สอนจำนวน 152 คน โดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sample) โดยใช้ตัวเลขที่ได้มาจากการกำหนดกลุ่มตัวอย่าง รวมทั้งสิ้น 175 คน และได้ตอบกลับแบบสอบถาม จำนวน 151 ฉบับเป็นร้อยละ 86.28 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามประมาณค่า 5 ระดับ มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.6 – 1.0 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.94 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าร้อยละ และค่าความถี่ ผลการวิจัยพบว่า สภาพการบริหารกิจการนักเรียนของ

¹นักศึกษานิเทศศาสตร์ สาขาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

²ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในอำเภอพรมพิราม โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการส่งเสริมการดำเนินการประชาธิปไตยในโรงเรียน รองลงมา คือ ด้านการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านกิจกรรมนักเรียน

คำสำคัญ : กิจกรรมนักเรียน, โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

Abstract

The purposes of this research were to study the student affairs performance in expand educational opportunities school in Phrompiram district. The population consists of 301 school administrators and teachers. The sample size was determined table. The selected respondents included 23 school administrators, chosen through purposive sampling, and 152 teachers, selected using simple random sampling, resulting in a total sample of 175 participants. A total of 151 completed questionnaires were returned, representing a response rate of 86.28%. The research instrument was a five-point Likert scale questionnaire with an Item-Objective Congruence (IOC) value ranging from 0.6 - 1.0 and a reliability is 0.946. The statistics used in analyzing the data were mean, standard deviation, percentage and frequency. The research showed that the student affairs performance in school expand educational opportunities in Phrompiram District was at a high level. When analyzed by aspect, the highest mean score was found in the implementation of democracy in schools, followed by the implementation of the student support system. The lowest mean score was observed in student activities.

Keywords: The Student Affairs Performance, Expand Educational Opportunities school

บทนำ

การเปลี่ยนแปลงโลกในยุคปัจจุบันก้าวหน้าไปทุกด้าน โดยมีปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลง ได้แก่ สภาพการเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม และระบบการศึกษา ล้วนเป็นสิ่งที่ส่งผลให้สังคมและโลกย่อมปรับเปลี่ยนเพื่อให้ทันการเปลี่ยนในปัจจุบัน จากการที่คณะรัฐมนตรีได้มีการกำหนดแนวทางการพัฒนาประเทศในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม

แห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ.2565-2569) ได้กำหนดทิศทางการพัฒนา เพื่อให้ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศที่พัฒนาแล้วด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยมีแนวคิดที่สำคัญบนกรอบแนวคิด “ไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง” มุ่งเสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีให้ประชาชนทุกกลุ่ม ทั้งในมิติของการมีปัจจัยที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตขั้นพื้นฐานที่เพียงพอ การมีสภาพแวดล้อมที่ดี การมีปัจจัยสนับสนุนให้มีสุขภาพที่สมบูรณ์ทั้งด้านร่างกาย และจิตใจ และ มีโอกาสที่จะใช้ศักยภาพของตนในการสร้างความเป็นอยู่ที่ดี และมุ่งส่งเสริมทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมที่ดีไปยังรุ่นต่อไป (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2566, ปฐม บท)

จากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 มาตรา 6 และมาตรา 23 โดยมีสาระสำคัญ เพื่อเป็นการวางรากฐานของการจัดการศึกษาของประเทศไทยให้มีเป้าหมายไปในทิศทางเดียวกันในการพัฒนาคนให้เป็นมนุษย์ที่มีความพร้อมไปทั้งสภาพร่างกาย จิตใจ สติปัญญา สถานศึกษาจึงมีส่วนสำคัญในการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ รวมถึงปลูกฝังค่านิยมที่ดีของสังคมไทย จนนำไปสู่ความเจริญก้าวหน้าของประเทศอย่างแท้จริง นโยบายเพื่อพัฒนาผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรมสอดคล้องกับหลักหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2560) มุ่งให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการ ได้แก่ 1) รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ 2) ซื่อสัตย์สุจริต 3) มีวินัย 4) ใฝ่เรียนรู้ 5) อยู่อย่างพอเพียง 6) มุ่งมั่นในการทำงาน 7) รักความเป็นไทย 8) มีจิตสาธารณะ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, น. 7)

สถานศึกษาจึงควรต้องมีการส่งเสริมกิจกรรมนอกหลักสูตรอีกบทบาทในการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม รวมถึงคุณลักษณะอันพึงประสงค์ให้แก่ผู้เรียน ตามหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยจัดระบบช่วยเหลือดูแลนักเรียนอย่างชัดเจน และมีประสิทธิภาพ รู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลมีข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวข้องกับนักเรียนที่ครบถ้วนและเป็นปัจจุบัน นอกจากนี้ต้องพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณธรรม จริยธรรม มีระเบียบวินัย ภาควิไมใจในความ เป็นไทยใช้ชีวิตอย่างพอเพียงปรับตัวมีเหตุผลและภูมิคุ้มกัน สามารถเลือกดำเนินชีวิตได้อย่างเหมาะสมกับภาวะการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วของสังคมโลก (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้น พื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, 2545, น. 130)

การบริหารกิจการนักเรียน จัดอยู่ในขอบข่ายของการบริหารทั่วไปของโรงเรียน ซึ่งเป็นกระบวนการให้ความสำคัญต่อผู้เรียนตั้งแต่เข้ารับการศึกษาจนจบหลักสูตรของสถานศึกษากำหนด ผู้บริหาร และคณะครูจึงมีบทบาทที่สำคัญในการดูแลรับผิดชอบปกครองผู้เรียน จัดกิจกรรมต่าง ๆ ตามนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัด เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนด และจะต้องส่งเสริมผู้เรียนให้มี ประสิทธิภาพความสามารถของตนเองในการดำรงอยู่ในสังคมไทยด้วยระบอบประชาธิปไตยอันมี

พระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (สุปัญญา ปักสังคะณย์, 2565, น. 1040) โดยการส่งเสริมและพัฒนาให้นักเรียนให้มีคุณภาพเหมาะสมตามควรแก่วัย และความแตกต่างของบุคคล มีทักษะการดำเนินชีวิต มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ มีศีลธรรม จริยธรรม พัฒนาตนเองสู่โลกแห่งอาชีพรวมทั้งดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข สำนักงานบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552, น. 6)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3 เป็นองค์กรการศึกษาที่มีนวัตกรรมการบริหารที่มีประสิทธิภาพ ขับเคลื่อนการจัดการศึกษาในวิถีใหม่ (NEW NORMAL) เพื่อให้นักเรียนมีสมรรถนะในศตวรรษที่ 21 อยู่ในสังคมอย่างมีความสุข โดยมีพันธกิจหลักในการเสริมสร้างการพัฒนาให้นักเรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ดำรงตนในสังคมอย่างมีความสุข รวมถึงการส่งเสริมสถานศึกษาในสังกัดให้มีการจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพ สร้างโอกาสและความปลอดภัย ซึ่งโรงเรียนจะต้องมีขับเคลื่อนการบริหารกิจการนักเรียนอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาที่เปิดการจัดการเรียนสอนตั้งแต่ชั้นระดับอนุบาลจนถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ต้องตระหนักถึงการบริหารกิจการนักเรียนซึ่งเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับนักเรียน เช่น งานส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม งานสวัสดิการนักเรียน งานระบบช่วยเหลือดูแลนักเรียน รวมทั้งกิจกรรมอื่น ๆ เพื่อเป็นการส่งเสริม และพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนอีกด้วย จากรายงานผลการดำเนินงานของสำนักงานการศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3 ประจำปีงบประมาณ 2565 พบว่า ทางสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาได้มีการส่งเสริม สร้างโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษา และป้องกันภัยยาเสพติดในสถานศึกษาที่เป็นโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาผ่านโครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3, 2566, น.12) แต่การดำเนินงานก็ยังขาดความต่อเนื่องและยังไม่เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลเท่าที่ควรอาจเนื่องมาจากขาดงบประมาณสนับสนุนในการจัดกิจกรรมหรือโครงการ รวมไปถึงผู้บริหารโรงเรียนยังเห็นความสำคัญเกี่ยวกับการบริหารงานกิจการนักเรียนเป็นลำดับสุดท้ายอีกด้วยจากปัญหาข้างต้นสะท้อนให้เห็นว่าโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในอำเภอมะขาม มีจำนวนทั้งสิ้น 23 โรงเรียน ซึ่งสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3 ด้วยเช่นกัน มีการบริหารกิจการนักเรียนที่ยังไม่มีประสิทธิภาพต่อเนื่องเท่าที่ควรจะเป็น

ด้วยเหตุผลดังกล่าวจะเห็นได้ว่าการบริหารกิจการนักเรียนเป็นเครื่องมือสำคัญในการส่งเสริม พัฒนา และช่วยเหลือนักเรียนในด้านต่างๆ ตามศักยภาพของตนเอง และมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ สร้างบรรยากาศในการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ในบรรยากาศหรือสถานการณ์ที่เอื้ออำนวยให้นักเรียนสามารถเรียนรู้อย่างมีความสุข จึงเป็นเหตุที่ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจใน

การศึกษาสภาพการบริหารกิจการนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในอำเภอพรมพิราม ตามกรอบแนวคิดของนักวิชาการ นักวิจัยเพื่อนำผลการศึกษาไปเป็นข้อมูลสำคัญในการวางแผน และพัฒนาการบริหารงานกิจการนักเรียนของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในอำเภอพรมพิรามให้เกิดประสิทธิภาพต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาสภาพการบริหารกิจการนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในอำเภอพรมพิราม

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาสภาพการบริหารงานกิจการนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในอำเภอพรมพิราม ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการวิจัยตามลำดับหัวข้อ ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ผู้บริหาร และครูของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในอำเภอพรมพิราม จำนวนทั้งสิ้น 301 คนจาก 23 โรงเรียน ประกอบด้วย ผู้บริหารในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จำนวน 23 คน และครูของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จำนวน 278 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในอำเภอพรมพิราม จำนวน 175 คนโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1989 อ้างถึงในบุญชม ศรีสะอาด, 2560, น. 43) ประกอบไปด้วยผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 23 คน โดยเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) และครูผู้สอน จำนวน 152 โดยใช้วิธีการ สุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sample) โดยใช้ตัวเลขที่ได้มาจากการกำหนดกลุ่มตัวอย่าง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยเรื่องการศึกษาสภาพการบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในอำเภอพรมพิราม ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย มีลักษณะเป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามเกณฑ์ของ ชูศรี วงศ์รัตน์ (2562, น. 19 - 20) คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อยและน้อยที่สุด ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการบริหารกิจการนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในอำเภอพรหมพิราม เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) โดยให้ผู้ตอบเลือกตามระดับความคิดเห็นของตนเอง ซึ่งแบ่งเป็น 5 ระดับ (ชูศรี วงศ์รัตน์, 2562, น. 19 - 20)

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ผลการวิเคราะห์ข้อมูลนำเสนอตามลำดับ โดยใช้สถิติการวิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) การหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยรวม รายด้านเพื่อนำไปอธิบายข้อมูลในรูปแบบตารางต่อไป

ผลการวิจัย

จากการศึกษาสภาพการบริหารกิจการนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในอำเภอพรหมพิราม ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

การศึกษาสภาพการบริหารกิจการนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในอำเภอพรหมพิราม โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการดำเนินการส่งเสริมประชาธิปไตยในสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านกิจกรรมนักเรียน โดยรายละเอียดในแต่ละด้าน ตามลำดับ ดังนี้

1. ด้านการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ โรงเรียนมีการส่งเสริมนักเรียนจัดกิจกรรมและเข้าร่วมกิจกรรมในวันสำคัญของชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวกับการจัดทำคู่มือและเอกสารเผยแพร่ประชาธิปไตยโรงเรียน

2. ด้านการดำเนินงานระบบช่วยเหลือดูแลนักเรียน พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ข้อ โรงเรียนมีการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพนักเรียน ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ โรงเรียนมีการดำเนินงานการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน

3. ด้านการส่งเสริมและพัฒนาให้นักเรียนมีวินัย คุณธรรม จริยธรรม พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ โรงเรียนมีกระบวนการ

ชี้แจงกฎระเบียบข้อบังคับให้นักเรียนรับทราบ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมส่งเสริม พัฒนาการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์

4. ด้านกิจกรรมนักเรียน พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ โรงเรียนมีการส่งเสริมการเรียนรู้นอกเหนือการสอนในชั้นเรียน ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ โรงเรียนมีการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้จัดตั้งชมรมเพื่อดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ตามความถนัดและสนใจ

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพการบริหารกิจการนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในอำเภอพรมพิราม โดยภาพรวมและรายด้าน

ด้าน	การบริหารกิจการนักเรียน	n=151		ระดับ	ลำดับ
		$\bar{X}$	S.D.		
1	ด้านกิจกรรมนักเรียน	4.28	0.53	มาก	4
2	ด้านการส่งเสริม พัฒนาให้นักเรียนมีวินัย คุณธรรม จริยธรรม	4.36	0.44	มาก	3
3	ด้านการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	4.40	0.45	มาก	2
4	ด้านการดำเนินการส่งเสริมประชาธิปไตยในสถานศึกษา	4.50	0.33	มาก	1
	ค่าเฉลี่ยรวม	4.39	0.38	มาก	

จากตาราง 1 พบว่า สภาพการบริหารกิจการนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในอำเภอพรมพิราม โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการดำเนินการส่งเสริมประชาธิปไตยในสถานศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอยู่ในระดับมาก และด้านการส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียนมีวินัย คุณธรรม จริยธรรม อยู่ในระดับมากและด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านกิจกรรมนักเรียน อยู่ในระดับมาก

อภิปรายผล

จากการศึกษาสภาพการบริหารกิจการนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในอำเภอพรมพิราม ผู้วิจัยขอเสนอประเด็นสำคัญ ดังนี้

การศึกษาสภาพการบริหารกิจการนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในอำเภอพรมพิรามโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก อาจเนื่องมาจากการบริหารกิจการนักเรียนเป็นงานที่สถานศึกษาต้องให้ความสำคัญเป็นอย่างมาก ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนมีส่วนร่วมในการวางแผน กำหนดนโยบายต่างๆ ขับเคลื่อนผ่านโครงการหรือกิจกรรมของสถานศึกษา ซึ่งจะเป็นส่วนช่วยสนับสนุนการเรียนการสอนของครูผู้สอนทั้งในชั้นเรียน นอกชั้นเรียน และเป็นส่วนที่ช่วย

ส่งเสริมทักษะทางสังคมแก่ผู้เรียนทำให้ผู้เรียนรู้สึกผ่อนคลายจากการเรียนในรายวิชาหลักตามหลักสูตรสถานศึกษากำหนด อีกทั้งยังเป็นส่วนที่ช่วยในการให้ครูซึ่งปฏิบัติหน้าที่จัดการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนได้ทำความรู้จักผู้เรียนได้มากยิ่งขึ้น ตลอดจนนำไปสู่การแก้ปัญหาผู้เรียนในด้านต่าง ๆ ได้ส่งผลให้ผู้เรียนเป็นคนดี และคนเก่ง เรียนรู้อย่างมีความสุข จึงทำให้งานบริหารกิจการนักเรียนของสถานศึกษาบรรลุวัตถุประสงค์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของตรีรัตน์ นะรา และคณะ (2565, น. 311-322) ได้ศึกษาเรื่อง การส่งเสริมการบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 พบว่า โดยภาพรวมครูมีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมการบริหารงานกิจการนักเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของกฤษฎา สีที และคณะ (2565 น. 315-325) ได้ศึกษาการบริหารกิจการนักเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาอำเภอบึงสามพัน จังหวัดเพชรบูรณ์ พบว่า การบริหารงานกิจการนักเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมากเช่นกัน โดยผู้วิจัยจะนำเสนอเป็นรายด้าน ดังนี้

1. ด้านกิจกรรมนักเรียน พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ โรงเรียนมีการส่งเสริมการเรียนนอกเหนือการสอนในชั้นเรียน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสถานศึกษามีการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมผู้เรียนที่นอกเหนือจากการเรียนรู้ในชั้นเรียนอยู่บ่อยครั้งเพื่อจะทำให้ผู้เรียนรู้สึกผ่อนคลายจากการเรียนในชั้นเรียนและส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ทักษะหลายๆ ด้าน มุ่งมั่นที่จะเรียนรู้สิ่งใหม่นอกเหนือจากแบบเรียนอีกด้วย สอดคล้องกับงานวิจัยของ กฤษฎา สีที และคณะ (2565) ได้ศึกษาการบริหารงานกิจการนักเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในอำเภอบึงสามพัน จังหวัดเพชรบูรณ์ ผลการวิจัยพบว่า ระดับการบริหารงานกิจการนักเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในอำเภอบึงสามพัน จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และได้เสนอแนะว่าโรงเรียนควรจัดการสอนส่งเสริมให้นักเรียนมีทักษะ และความรู้เพื่อมุ่งสู่ความสำเร็จในการดำรงชีวิต และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Nazri et al. (2023) ได้ศึกษาวิธีการจัดการกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อเสริมสร้าง ลักษณะนิสัยนักเรียนโรงเรียนมัธยมมุฮัมมัดติยะห์ 21 ในเมืองเตบิงติงกิ ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนควรให้นักเรียนได้รับประสบการณ์ตรงในการจัดกิจกรรมนอกเหนือเวลาเรียน

2. ด้านการส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียนมีวินัย คุณธรรม จริยธรรม พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ โรงเรียนมีกระบวนการชี้แจงกฎระเบียบข้อบังคับให้นักเรียนรับทราบ ทั้งนี้อาจเนื่องจากสถานศึกษามีการทำคู่มือนักเรียนเพื่อชี้แจงกฎระเบียบและข้อปฏิบัติต่าง ๆ ให้นักเรียนผู้ปกครองรับทราบร่วมกับสถานศึกษาสอดคล้อง

กับงานวิจัยตฤณ จุณณวัตต์ และคณะ (2566) ได้ศึกษาแนวทางการบริหารงานกิจการนักเรียนของกลุ่มร่วมจิต-ผาเลือด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 พบว่า โรงเรียนต้องกำหนดมาตรการร่วมกับผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายในการแก้ไขปัญหาที่ไม่เหมาะสม โดยต้องมีการจัดทำคู่มือนักเรียนโดยมีกฎ ข้อบังคับ บทลงโทษที่เหมาะสม ชัดเจนให้นักเรียนผู้ปกครองรับทราบ

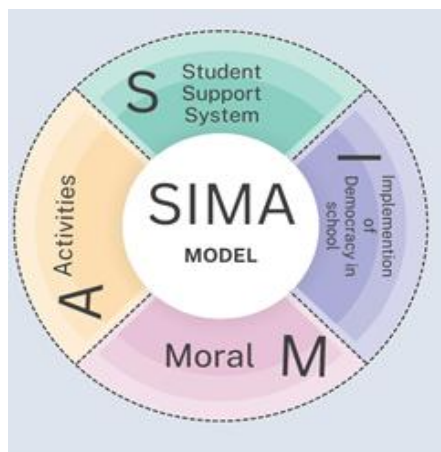
3. ด้านการดำเนินงานระบบช่วยเหลือดูแลนักเรียน พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ โรงเรียนมีการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพนักเรียน อาจเนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนตระหนักถึงความสำคัญของระบบช่วยเหลือดูแลนักเรียนและให้การสนับสนุนการดำเนินงานผู้เรียนมีการส่งต่อผลเรียนอย่างต่อเนื่องอีกด้วย สอดคล้องกับงานวิจัยพัลลภกร พร้าวไธสง และ ฐิติกรณ์ ยาวีไชย (2566) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารกิจการนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนบทบาทสำคัญ ในการวิเคราะห์ปัญหาของนักเรียนและแก้ไขสถานการณ์ผ่านการรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ปัญหา การวางแผน และ ดำเนินการช่วยเหลือ รวมถึงการติดตามผลและสร้างความร่วมมือกับผู้ปกครอง ครู และ หน่วยงานภายนอก ในการช่วยเหลือรายบุคคล เพื่อให้การดูแลและช่วยเหลือเป็นไปอย่างตรงจุด การดำเนินการอย่างเป็นระบบและรอบคอบ เนื่องจากการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เป็นเรื่องที่เกิดกับนักเรียน

4. ด้านการดำเนินการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ โรงเรียนมีการส่งเสริมนักเรียนจัดกิจกรรมและเข้าร่วมกิจกรรมในวันสำคัญของชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ อาจเนื่องมาจากโรงเรียนมีบทบาทสำคัญในการให้ความรู้ และปลูกฝังค่านิยมที่ดีเกี่ยวกับสถาบันหลักของชาติให้นักเรียนเพื่อให้นักเรียนมีทัศนคติที่ดีเกี่ยวกับสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ สอดคล้องกับ ผลการวิจัยของอดิคุณ บุญจุง และสริศา เจนเขวา (2562) ได้ศึกษาการบริหารงานกิจการนักเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มโรงเรียนเครือข่ายอัมพวา พบว่า ผู้บริหารและครูควรร่วมมือกันในการจัดโครงการ และกิจกรรมต่างๆ เพื่อให้นักเรียนได้เข้าร่วมและได้รับประสบการณ์ที่หลากหลาย

องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษา

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากงานวิจัย เรื่องการศึกษาสภาพการบริหารกิจการนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในอำเภอพรหมพิราม ก่อให้เกิดองค์ความรู้ซึ่งเป็นข้อบ่งชี้ของ

การบริหารกิจการนักเรียน ประกอบไปด้วย ด้านกิจกรรมนักเรียน ด้านการส่งเสริมและพัฒนาให้นักเรียนมีวินัย คุณธรรมและจริยธรรม ด้านการดำเนินงานระบบช่วยเหลือดูแลนักเรียน และด้านการดำเนินการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน เพื่อการขับเคลื่อนกระบวนการบริหารกิจการนักเรียนให้เกิดประสิทธิภาพ ผู้วิจัยนำเสนอองค์ความรู้ ดังแผนภาพ 1

รูปภาพ 1 องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากงานวิจัย (ที่มา :ณัฐวิทย์ ศรีประเสริฐ (2567))

จากภาพแสดงองค์ประกอบของการบริหารกิจการนักเรียนของผู้บริหารโรงเรียน ในรูปแบบ ของ “SIMA Model” อธิบายรายละเอียดได้ ดังนี้

1. S = Student support system : ด้านการดำเนินงานระบบช่วยเหลือดูแลนักเรียน ผู้บริหาร และครูควรมีการสอดส่องดูแลนักเรียนที่พฤติกรรมไม่เหมาะสมอย่างต่อเนื่อง เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนอย่างต่อเนื่อง โดยสร้างความเข้าใจและกำหนดแนวทางร่วมกัน ในการแก้ไขปัญหานักเรียน ตั้งแต่ระบบคัดกรองนักเรียน เยี่ยมบ้านนักเรียน รู้จักนักเรียนรายบุคคล ส่งต่อข้อมูลให้ผู้บริหารโรงเรียนรับทราบ และกำหนดการแก้ไขปัญหาร่วมกันกับผู้ที่เกี่ยวข้อง ทั้งหมด

2. I = Implementation of democracy school : ด้านการดำเนินการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน ผู้บริหาร และครูผู้สอนควรมีการจัดทำคู่มือเอกสารเกี่ยวกับการส่งเสริมประชาธิปไตย โดยส่งเสริมมีส่วนร่วมของนักเรียนแกนนำสถานักเรียน หัวหน้าห้อง ครูประจำชั้น พร้อมทั้งเชิญผู้ที่มีความรู้ความสามารถมาให้ความรู้สะท้อนผลการดำเนินการผ่านสื่อในรูปแบบ ต่างๆอย่างเหมาะสม เพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์ให้ผู้ปกครอง หน่วยงานภายนอกได้รับทราบ

3. M = Moral : ด้านการส่งเสริม และพัฒนาให้นักเรียนมีวินัย คุณธรรม และจริยธรรม ผู้บริหาร และครูผู้สอนควรมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมสอดแทรกในชั่วโมงกิจกรรม

นอกเหนือจากรายวิชาหลักตามหลักสูตร โดยอาจจะบูรณาการสอดแทรกกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมเข้าไปในรายวิชา ชุมนุมหรือกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ และพัฒนาให้นักเรียนมีวินัย คุณธรรมและจริยธรรม

4. A = Activites : ด้านกิจกรรมนักเรียน ผู้บริหาร และครูผู้สอนควรเปิดโอกาสและสนับสนุนให้นักเรียนได้แสดงความสามารถของตนเองตามความถนัด และความสนใจของผู้เรียน อย่างหลากหลายโดยให้นักเรียนแสดงศักยภาพของตนเองได้อย่างเต็ม พร้อมเปิดเวทีการแสดงความสามารถที่ส่งเสริมนักเรียนกล้าคิด กล้าทำ และกล้าแสดงออกในกิจกรรมที่ตนเองสนใจ

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542. กรุงเทพฯ :
คุรุสภา.
- _____. (2553). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์
ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด.
- _____. (2562). มาตรฐานการปฏิบัติงานโรงเรียนมัธยมศึกษา 2560 (ปรับปรุง พ.ศ. 2562).
สำนักงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย.
- กฤษณะ สีทีและคณะ. (2565). การบริหารกิจการนักเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียน
ขยายโอกาสทางการศึกษาในอำเภอบึงสามพัน จังหวัดเพชรบูรณ์.วารสารการบริหารนิติ
บุคคลและนวัตกรรมท้องถิ่น, 8(6), 315-325.
- ชูศรี วงศ์รัตน์. (2564). เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย. ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณพิชญ์ ประพันธ์พจน์, พงษ์ศักดิ์ รวมชมรัตน์. (2566). แนวทางการบริหารงานกิจการนักเรียนของ
ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2.
วารสารบัณฑิตศึกษามหาจุฬาขอนแก่น, 10(4), 152-164.
- ตรีรัตน์ นระ, ปรมะศรี กลิ่นหอม,สาโรจน์ เผ่าวงศากุล. (2565). การส่งเสริมการบริหารงานกิจการ
นักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
กาญจนบุรี เขต 1. วารสาร Journal of Roi Kaensarn Academi, 7(2), 311-322.
- ตฤณ จุณณวัฒน์, วิจิ ปัญญาใส. (กันยายน-ตุลาคม 2566). แนวทางการบริหารงานกิจการนักเรียน
ของกลุ่มโรงเรียนร่วมจิต-ผาเลือด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
อุดรดิษฐ์ เขต 2. วารสารการบริหารและสังคมศาสตร์บริหารศรัณ, 6(5), 229-240.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). การวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 10). สุวีริยาสาส์น.

- พัชร์จักร พร้าวไธสง. (2566). *แนวทางการพัฒนาการบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3* [การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต. (ม.ป.ป.). *แผนพัฒนาการศึกษาระดับพื้นฐาน (พ.ศ.2566-2570) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3*. กลุ่มนโยบายและแผน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2566). *การจัดทำแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570)*. เข้าถึงได้จาก <https://www.nesdc.go.th/main.php?filename=plan13>
- สุปัญญา ปักสังคะณีย์. (ตุลาคม - ธันวาคม 2567). ความต้องการจำเป็นในการบริหารกิจการนักเรียนของโรงเรียนประจำตามแนวคิดทักษะทางพฤติกรรม. *Journal of Educational Innovation and Research*, 1038-1051.
- อติคุณ บุญจูง และสาริศา เจนเขวา. (2562). *การบริหารงานกิจการนักเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มโรงเรียนเครือข่ายอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม. สังคมผู้สูงวัย : โอกาสและความท้าทายของอุดมศึกษา.การประชุมวิชาการระดับชาติ วิทยาลัยนครราชสีมา ครั้งที่ 6*. วิทยาลัยนครราชสีมา.
- อรรถชัย กาหลง. (2564). *การบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อการบริหารกิจการนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐบาลขนาดใหญ่ในจังหวัดเพชรบุรี*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- Nazri, E., Mardianto, M., & Neliwati, N. (2023). Management of extracurricular activities in the formation of student character at Muhammadiyah 21 high school in tebing Tinggi. *Research and development journal of education*, 9, 618. <https://doi.org/10.30998/rdje.v9i 2.18493>